

ارزیابی اقتصادی سرشاخه کاری و جوان سازی باغ های پسته قدیمی در مناطق پسته کاری استان کرمان

رضا صداقت

عضو هیات علمی پژوهشکده پسته، موسسه تحقیقات علوم باغبانی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

چکیده

یکی از مشکلات فعلی در تولید پسته کشور، پایین بودن بهره وری تولید و روند کاهشی آن است. از جمله مهمترین عوامل مؤثر بر کاهش تولید، وجود ارقام کم بازده و درختان مسن می باشد. یکی از راههای افزایش تولید و درآمد باغ داران، سرشاخه کاری و تغییر پیوند با ارقام پربازده و جوان سازی باغات قدیمی است. در پروژه تحقیقاتی حاضر، تعداد ۲۰ باغ دار پسته کار که عملیات سرشاخه کاری و جوان سازی باغ را انجام داده اند، به طور هدفمند با همکاری مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان های رفسنجان و انار انتخاب شدند و پرسشنامه جامع مورد نظر از طریق مصاحبه حضوری با آنها تکمیل گردید. اطلاعات جمع آوری شده شامل اطلاعات شخصی و ملکی باغ داران مورد مطالعه و نیز اطلاعات اقتصادی شامل هزینه ها و منافع مربوط به انجام عملیات جوان سازی و تغییر پیوند بود. از روش های آمار توصیفی، آنالیز واریانس، بودجه بندی جزئی و نیز روش های ارزیابی تنزیلی NPV ، BCR و IRR و بهره گیری از نرم افزار $spss22.0$ برای تجزیه و تحلیل استفاده گردید.

مقدمه

یکی از مشکلات فعلی در تولید پسته کشور، پایین بودن بهره وری تولید پسته در باغات قدیمی و روند کاهشی آن است. متأسفانه به همین دلیل و نیز به خاطر افزایش شدید هزینه های تولید در سالهای گذشته، سودآوری تولید پسته کاهش یافته است و در نتیجه بخش قابل توجهی از باغ داران پسته کار، مخصوصاً باغ داران کوچک و متوسط، در فقر مطلق قرار دارند. نتیجه کاهش بهره وری و افزایش فقر مطلق در تولید پسته، قرار گرفتن مناطق پسته کاری در یک دور باطل فقر و توسعه نیافتگی است. به اعتقاد کارشناسان علوم باغبانی، به نظر می رسد یکی از راههای برون رفت از این دور باطل و تحقق افزایش تولید و درآمد باغ داران، جوان

سازی باغات قدیمی و تغییر رقم های کم بازده قدیمی (سرشاخه کاری) با ارقام پربازده جدید و سازگار با شرایط اقلیمی و آبی و خاکی این مناطق باشد.

یافته ها و توصیه های کاربردی

نتایج تحقیق نشان داد که جوان سازی و تغییر رقم از سایر ارقام به دو رقم تجاری احمدآقایی و اکبری دارای توجیه اقتصادی بالایی است. برای هر دو رقم اکبری و احمدآقایی، ارزش کنونی خالص پروژه با نرخ ۴۰ درصد مثبت است. نسبت منفعت به هزینه با نرخ ۴۰ درصد از عدد ۱ بیشتر است. نرخ بازده داخلی برای رقم احمدآقایی ۴۸/۱ درصد و برای رقم اکبری ۴۵/۸۳ درصد می باشد. همه این شاخص ها به خوبی نشان دهنده توجیه اقتصادی مناسب عملیات جوان سازی و تغییر رقم باغ های قدیمی پسته است. با توجه به نرخ بازده داخلی بیشتر برای رقم احمد آقایی نسبت به رقم اکبری، این رقم به طور نسبی در اولویت بالاتری قرار می گیرد. بر اساس نتایج این تحقیق، باغ داران پسته کاری که سطح سواد بالاتری دارند، دارای تحصیلات مرتبط با کشاورزی و فنی و حرفه ای می باشند، در باغات خود از سیستم های نوین آبیاری استفاده می کنند و از شرایط مطلوب ترکیبی و کیفی آب و خاک برخوردارند، تمایل بیشتری به انجام عملیات جوان سازی و تغییر رقم داشته اند. نتایج همچنین نشان داد که قبل و بعد از عملیات جوان سازی و تغییر رقم، نیاز به تغییراتی در شیوه مدیریت باغات از جنبه های مختلف تغذیه، آفات و بیماریها، باغبانی و ماشین آلات کشاورزی می باشد.